LOUGHREA
Medieval Festival

foglaim ~ ceangail ~ ceiliúir
ár stair mheánaoiseach

Leabhar Gníomhaíochta

LOUGHREA Medieval Festival
Comhairle Chontae na Gaillimhe Galway County Council
An Chomhairle Oidhreachta The Heritage Council
Irish Walled Towns Network
Glanua For a cleaner planet
Gaeilge Locha Riach Saol trí Ghaeilge

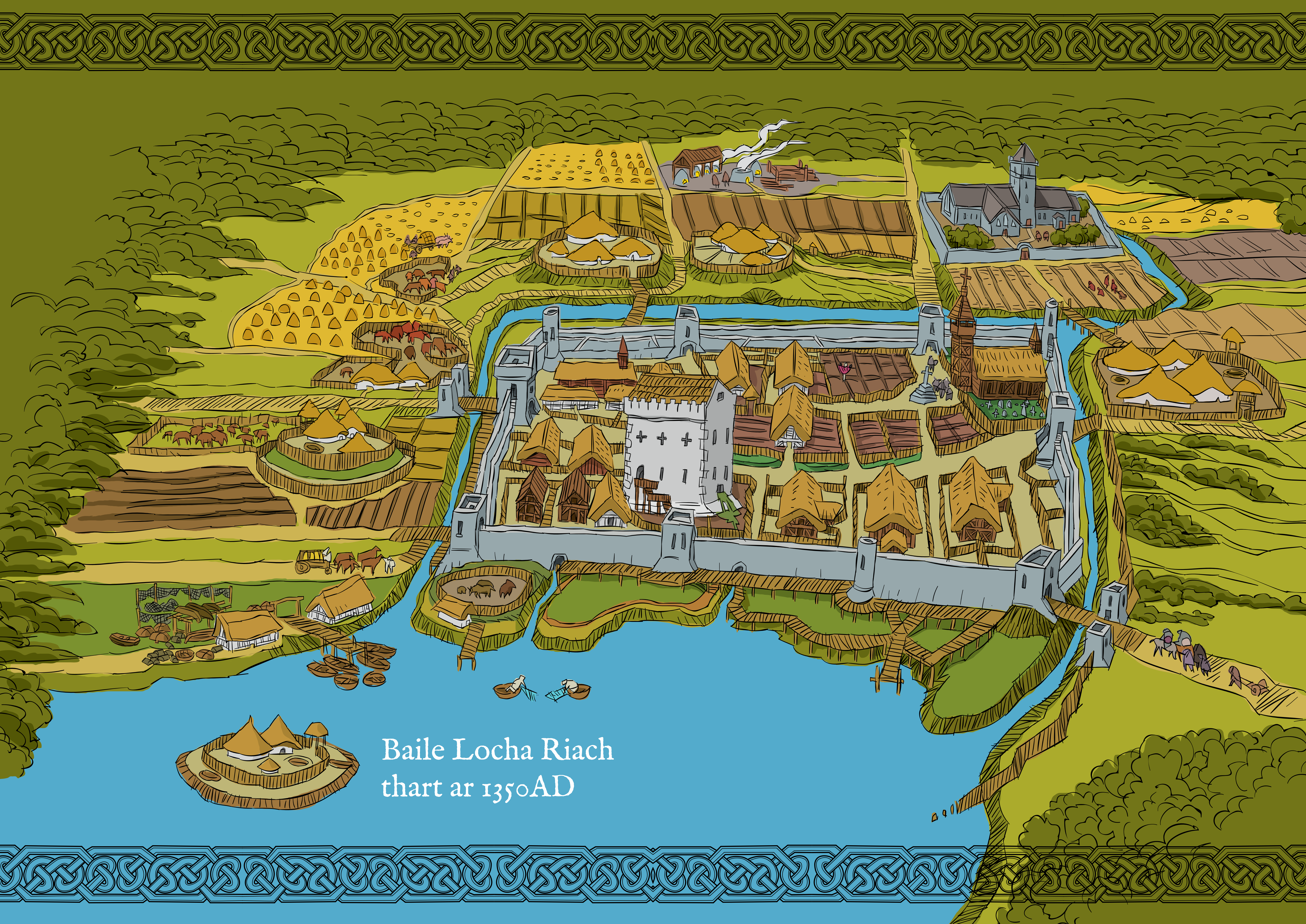
Baile Locha Riach
thart ar 1350AD

Mo Phearsa Meánaoiseach

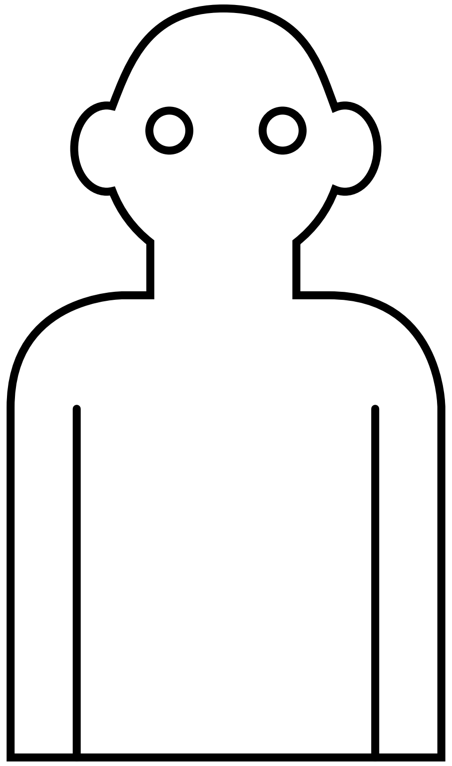

....Is ainm dom

........................An tslí bheatha atá agam

Is as contae:...

Mé sa tír:..

Labhr ím:..

Rugadh mé an:.......................................

Tá mé:..............................Bliain d'aois

Inniu an:...

Scéal mo Bheatha

....

....

....

....

....

....

....

Cloch an Tuair Rua

Baile Locha Riach, Co. na Gaillimhe

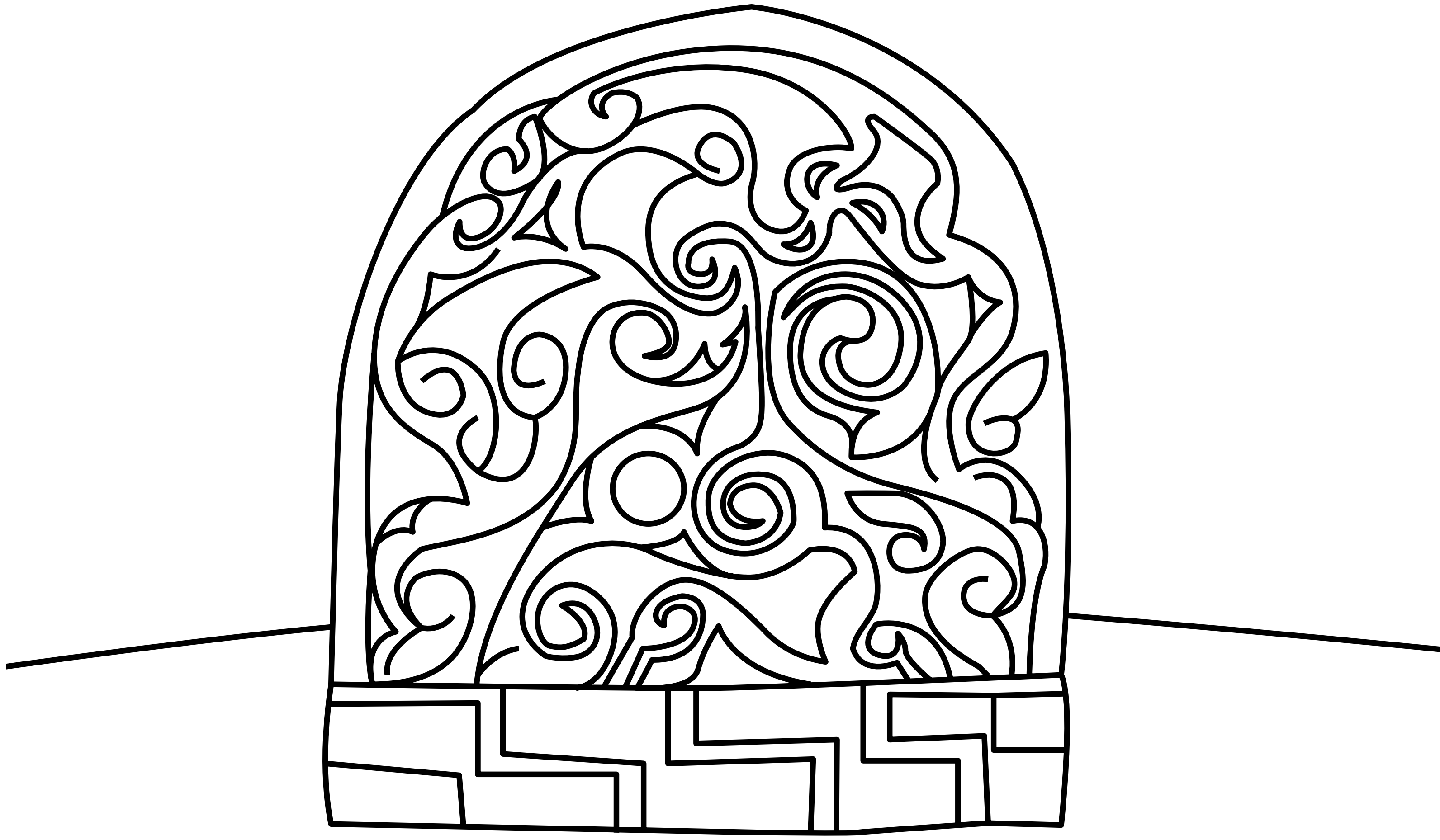

DATHAIGH MÉ...

Is cloch eibhir í Cloch an Tuair Rua atá maisithe i stíl Cheilteach 'La Tène' agus atá suite i sráidbhaile an Bhalláin, Contae na Gaillimhe, Éire, 6km taobh thuaidh de Bhaile Locha Riach. Is dócha go dtéann sí siar go dtí an tréimhse thart ar 100 RCh go 100 AD. De mhí-ádh tá críocha reiligiúnacha nó searmanais na cloiche sa chianaimsir caillte dúinn. De réir mar a rinne na Normannaigh ón mBreatain ionramh ar Éirinn, thosaigh cuid mhór acu ar ghnásanna agus ar dhlíthe na nGael a bhí ann le haghaidh na mílte bliain a ghlacadh, agus faoi dheireadh d'éirigh siad níos Gaelaí ná na Gaeil iad féin!

Is séadchomhartha náisiúnta na hÉireann í Cloch an Tuair Rua.

Laoch Normannach

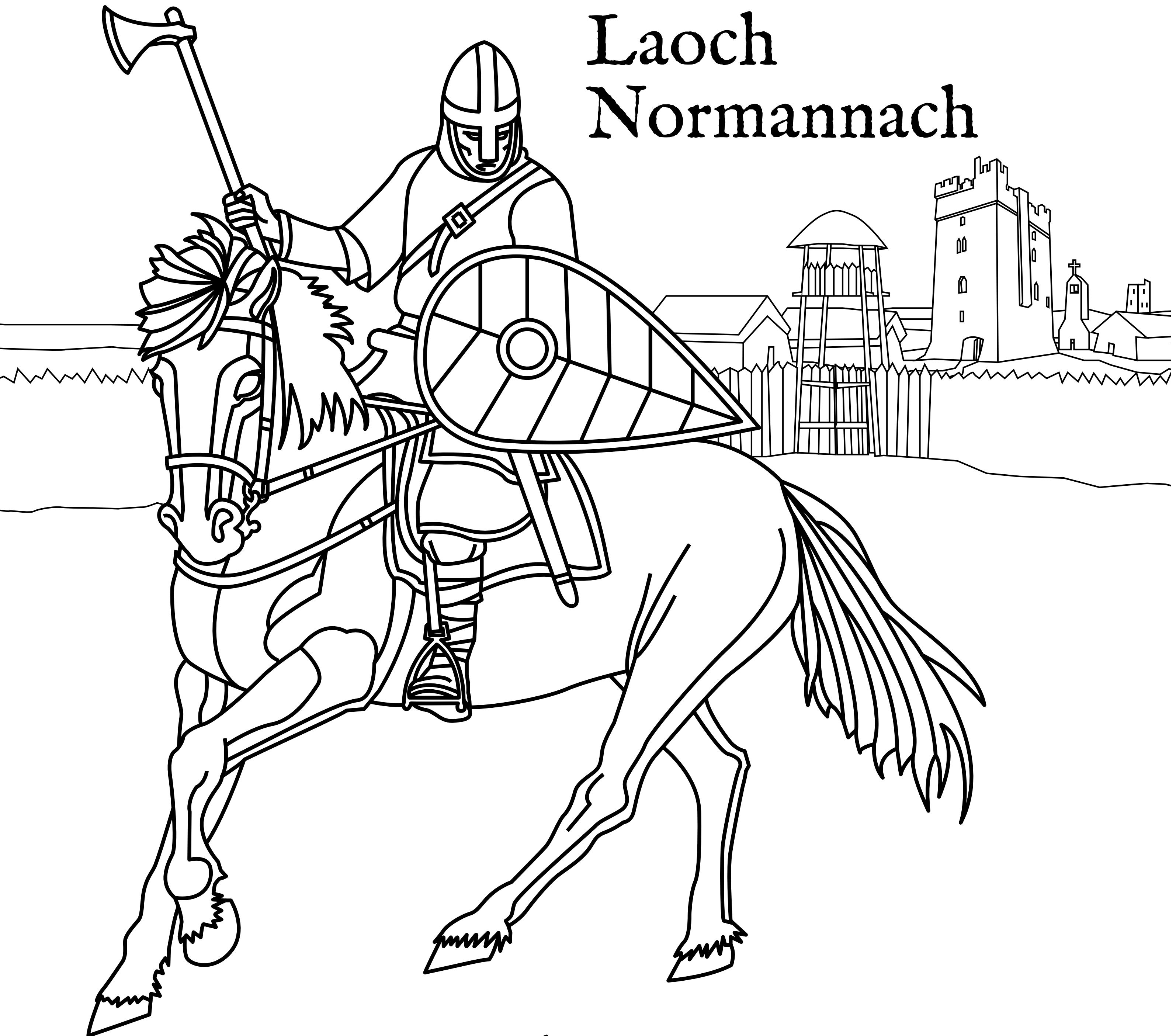

Dathaigh mé

Ón 12ú haois ar aghaidh, rinne grúpaí Normannach agus a dteaghlaigh ionramh ar Éirinn na nGael agus chuir siad fúthu sa tír. Níba dhéanaí, tugadh Gael-Normannaigh nó Normannaigh na hÉireann orthu. Tháinig siad go príomha ó chlanna Angla-Normannacha i Sasana agus sa Bhreatain Bheag, agus bhí siad dílis do ríocht Shasana. Bhunaigh an ridire Normannach Richard de Burgo Baile Locha Riach i 1236. Tá an sloinne 'Burke' dá chuid fós ag go leor daoine in Éirinn go dtí an lá inniu.

Dathaigh mé

Bhí an-mheas ag na Gaeil ar shaoirse phearsanta thar aon rud eile ina gcultúr. Bhí coimhlint idir threibheanna eindéimeach agus ba ghné rialta í i sochaí na nGael. Ba ghnáthrud í ruaig chreiche ar lorg eallaigh, mar socraíodh saibhreas taoisigh de réir mhéid an eallaigh a bhí aige.

Le linn na n-ionraí ag Lochlannaigh agus ag Normannaigh, throid na laochra Gael, gan chathéide mhiotail ná clogaid, le gathanna, sleánna agus tuanna agus chosain siad iad féin le sciatha cruinne nó ubhchruthacha agus bhí claimhte ag na laochra de stádas níor airde freisin.

Tugadh 'tua chatha' ar an tua Ghaelach agus rugadh greim uirthi agus beartaíodh í ar an dóigh chéanna agus a bheirtear agus a bheartaítear camán an lae inniu. Bhí clú agus cáil ar na laochra Gael mar gheall ar a ndeaslámhacht mharfach leis an tua chatha.

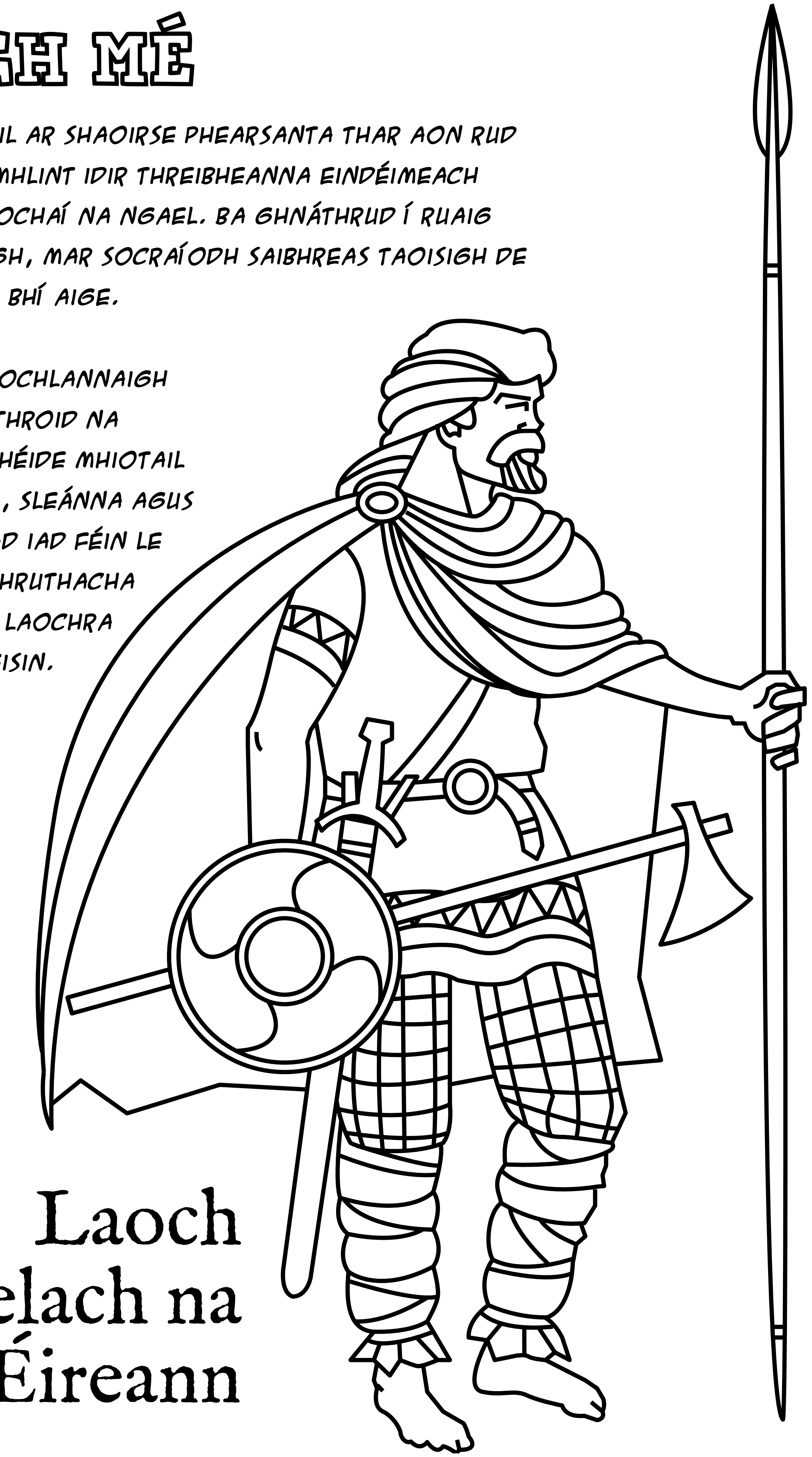

Laoch Gaelach na hÉireann

Bean Ghaelach na hÉireann

Dathaigh mé

Bhí saoirse phearsanta, shibhialta agus cumhacht níos mó ag mná sa tsochaí Ghaelach ná mar a bhí ag mná sa tsochaí Normannach. Bhí siad in ann a bheith i seilbh talún, a gcuid saibhris féin a chruthú, colscaradh a fháil óna bhfir chéile agus fiú a bhfir cheile a thabhairt i láthair chúirteanna na mbreithiúna chun a gcion féin a éileamh. Bhí cearta mhná Gaelacha na hÉireann cosanta ag féineachas ársa na hÉireann.

Crannóg

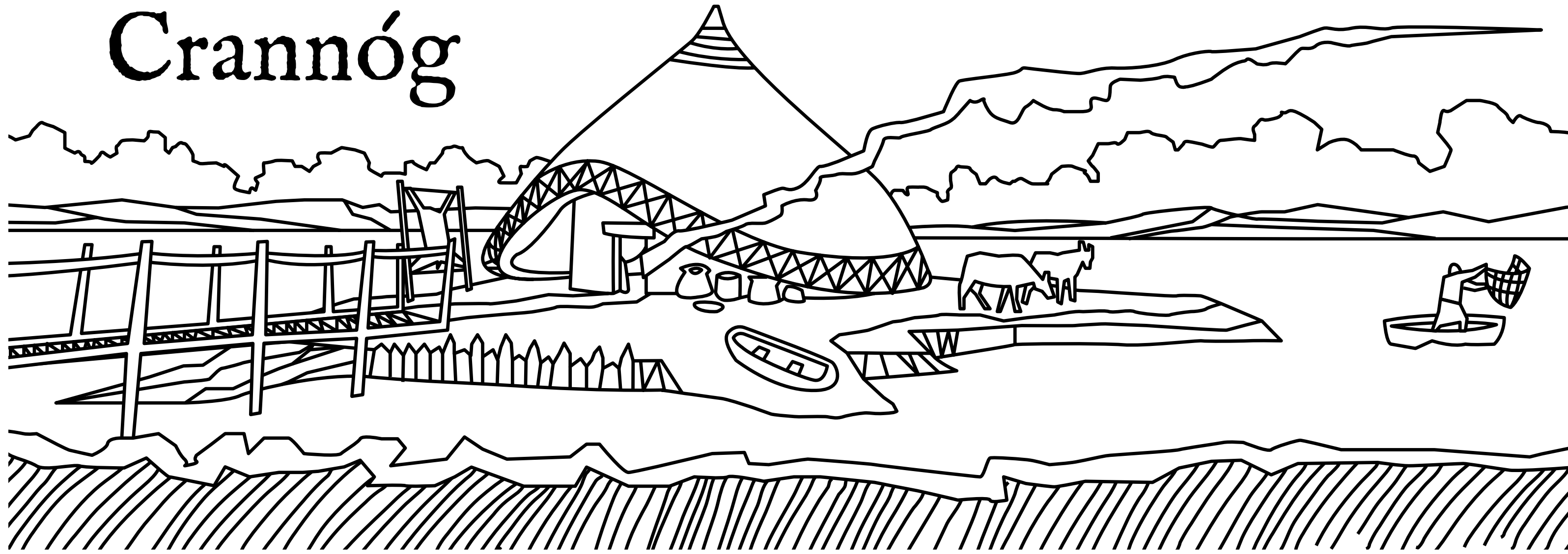

Dathaigh mé

Oileán de dhéantús an duine a bhí i gcrannóg a tógadh ar loch intíre de ghnáth. Mar gheall ar an láthair amuigh ón mbruach tugadh cosaint do na háithritheoirí agus dá mbeostoc luachmhar ar mhic tíre agus ar chomharsana naimhdeacha freisin. Mar chéad chéim, sháigh na tógálaithe cuaillí darach fada isteach i ngrinneall an locha, agus shocraigh siad i gciorcal iad, agus ansin líon siad lár an struchtúir le carraigeacha agus ansin le cré agus le hithir. Tógadh tithe cruinne ansin ar struchtúir an oileáin nua agus uaireanta tógadh droichead mar nasc leis an mbruach. Chónaigh daoine ar chrannóga suas go dtí an 17ú haois agus an 18ú haois fiú.

Bhí meas ar **Mhic Tíre** in Éirinn leis na mílte bliain agus bhí eagla ar dhaoine rompu. Le teacht na Normannach, baineadh na foraoisí darach ollmhóra a chlúdaigh Éire de réir a chéile le haghaidh talmhaíochta níos déine agus le haghaidh longthógála. Scriosadh gnáthóg nádúrtha agus foinsí bia na mac tíre, agus tugadh orthu beostoc a chreachadh, beostoc nach raibh ar acmhainn mhórchuid na ngnáthdhaoine é a chailliúint. D'éirigh mic tíre ina ndíol fuatha agus cuireadh praghas ar a gcinn chun iad a ruaigeadh ina n-iomláine ó Éirinn agus ón Eoraip. Creidtear gur maraíodh an mac tíre deireanach in Éirinn sa bhliain 1786.

DATHAIGH MÉ

armais

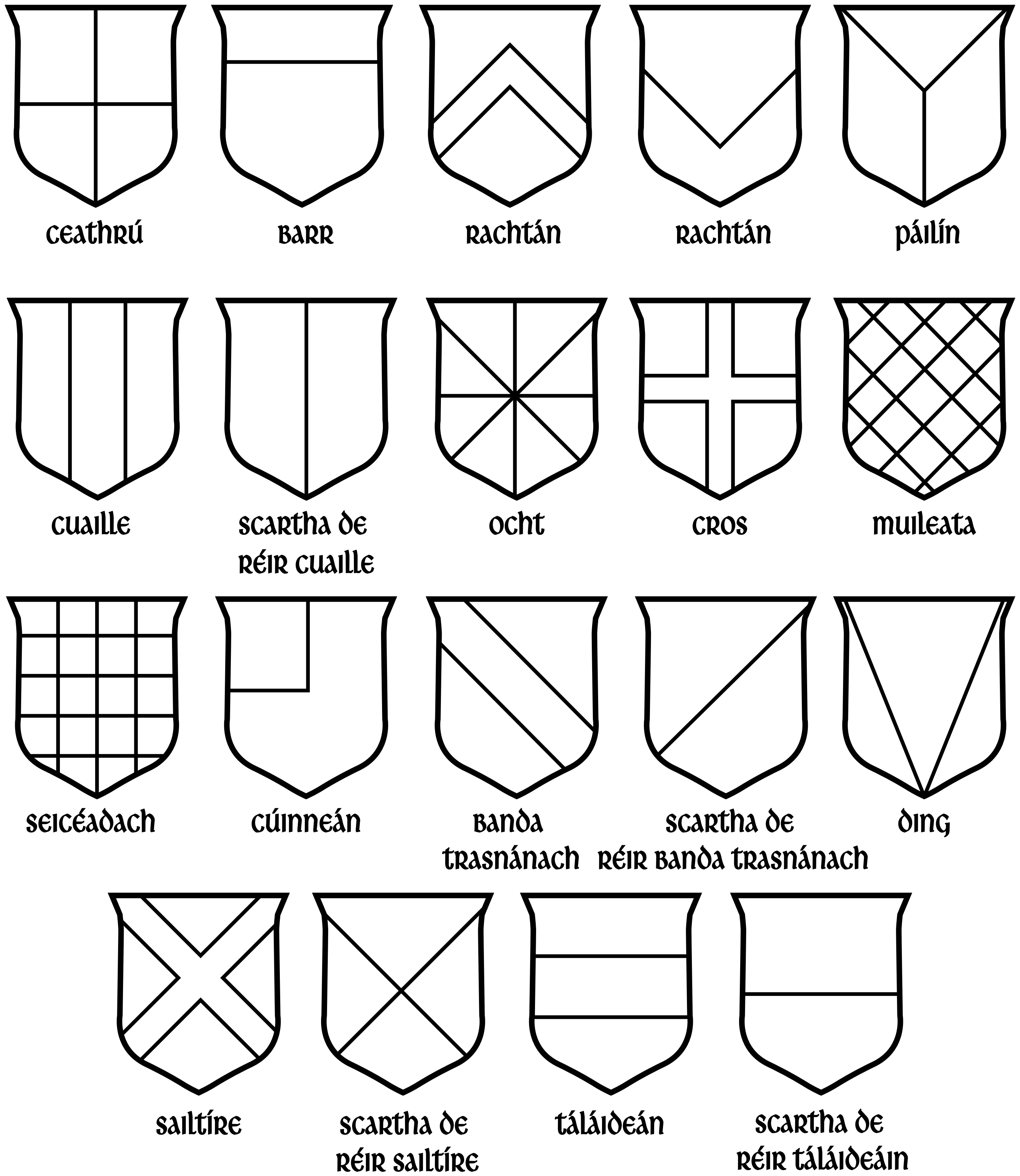

Armas

DEAR AGUS DATHAIGH DO SCIATH MHEÁNAOISEACH FÉIN MAR CHOSAINT DUIT AGUS MAR CHOMHARTHA AITHEANTAIS DO DO CHOMHGHUAILLITHE AGUS DO CHAIRDE, AGUS TUSA AG DUL AR AN LÁTHAIR CHATHA.

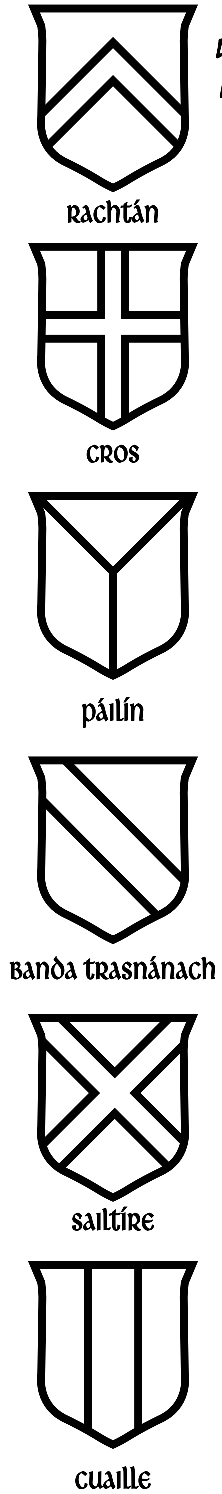

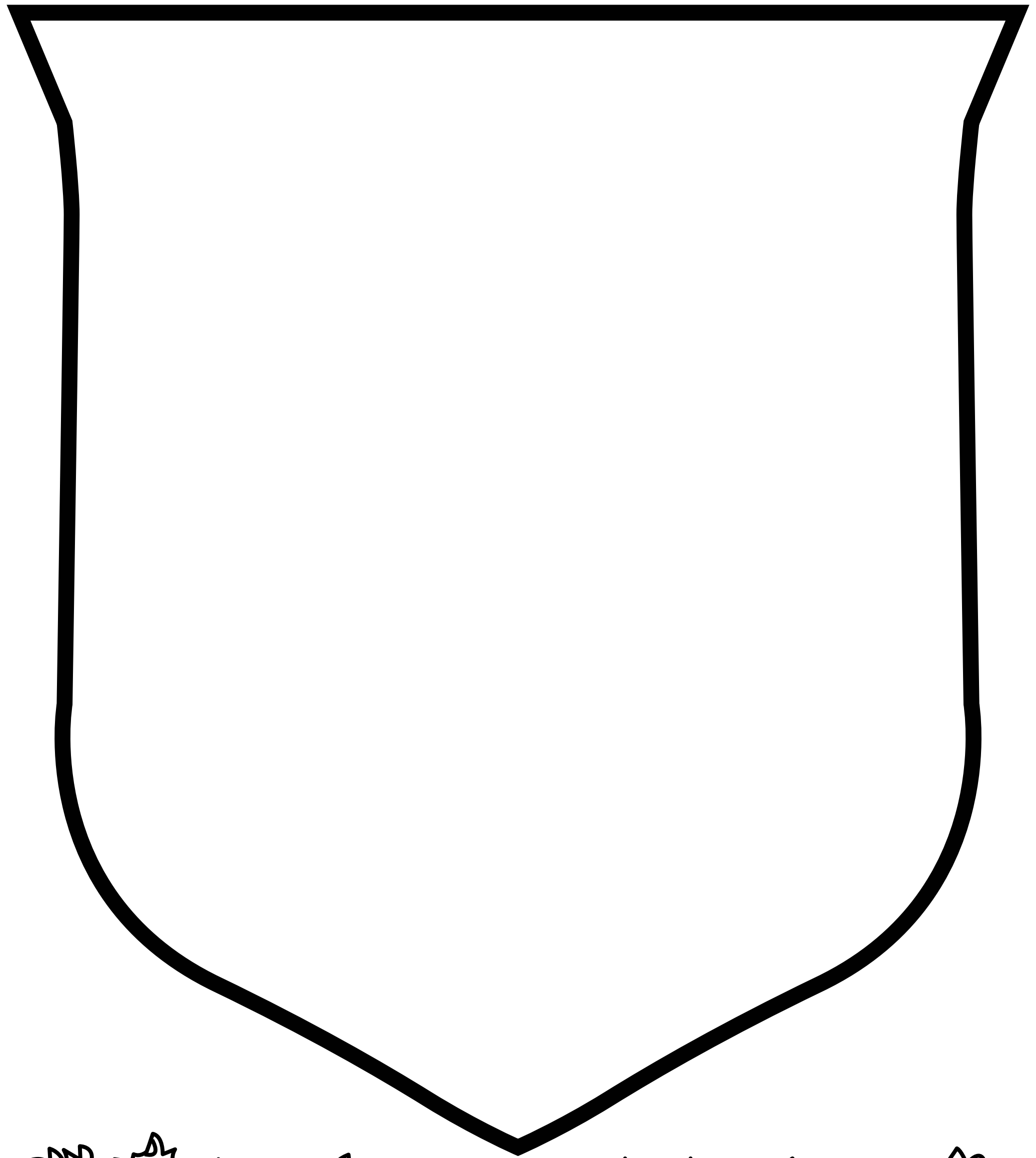

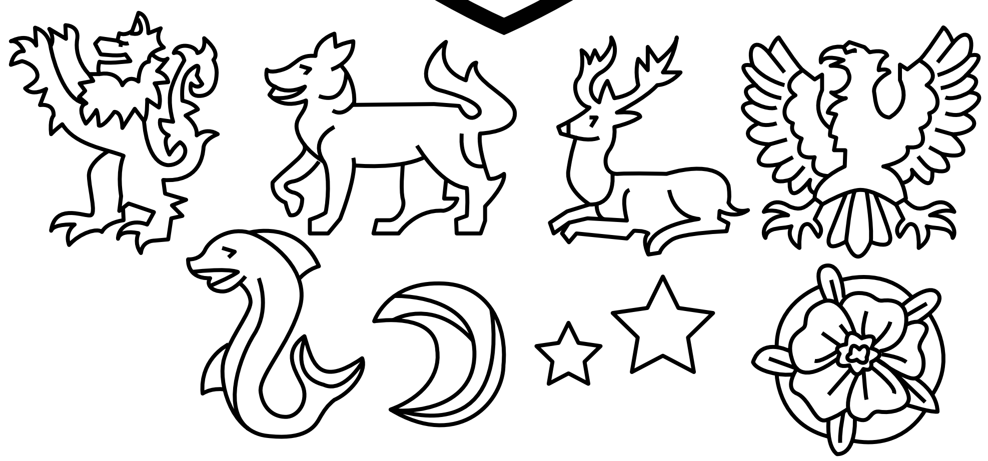

CUARDACH FOCAL

A	f	B	a	i	l	e	L	o	c	h	a	R	i	a	c	h	i	N	D	m
n	f	k	l	n	b	v	f	t	y	u	i	b	o	x	c	b	u	a	l	B
N	C	r	a	n	n	ó	g	v	b	c	f	g	h	j	c	k	x	L	í	r
o	e	r	p	t	y	x	g	c	v	c	R	i	a	c	h	i	l	o	t	e
r	c	t	e	a	s	f	t	y	r	t	á	x	c	x	m	t	i	c	h	i
m	i	E	a	l	l	a	c	h	s	d	t	v	b	z	x	e	r	h	n	t
a	t	h	j	g	d	t	t	y	D	g	h	z	x	r	T	u	a	l	a	h
i	u	y	g	x	A	t	y	t	e	j	e	y	u	g	j	k	g	a	k	i
n	y	u	g	g	n	y	g	h	B	r	t	t	y	f	g	x	c	n	n	ú
n	c	r	d	f	t	b	y	u	u	t	y	d	s	d	g	j	l	n	m	n
b	n	b	c	r	S	r	t	d	r	s	d	f	g	h	j	i	k	a	s	a
e	r	f	g	w	l	x	c	d	g	r	t	s	h	m	y	f	z	i	x	r
y	h	c	v	r	e	s	d	y	o	t	y	d	m	v	n	b	y	g	u	r
s	d	g	h	t	á	e	r	t	s	h	j	f	u	i	d	f	g	h	v	r

A. CÉ ACU AN BAILE IS SINE? BAILE LOCHA RIACH NÓ GAILLIMH?

B. ÁIT CHÓNAITHE DE DHÉANTÚS AN DUINE ARNA TÓGÁIL I LOCH MAR CHOSAINT

C. THÓG NA NORMANNAIGH BAILE LOCHA RIACH AR BHRUACH THUAIDH LOCH ...

D. CINEÁL ÁRSA AIRGEADRA AGUS SAIBHRIS, A BHÍ INA CHÚIS LE TROID GO MINIC

E. ARM MARFACH A D'ÚSÁIDEADH NA GAEIL A BHÍ COSÚIL LE CAMÁN

SÍOS

F. THÁINIG NA NORMANNAIGH ÓN N . . . . . . N , SA FHRAINC

G. SHÍOLRAIGH NA NORMANNAIGH Ó NA L..........H

H. ÁITREABH FEIRME CIORCLACH, DAINGNITHE

I. CÓRAS DLÍTHE ÁRSA, A CLEACHTADH LEIS NA MÍLTE BLIAIN IN ÉIRINN AGUS SAN EORAIP

J. CLOCH RÚNDIAMHAIR A CHUIREANN AN-IONTAS FÓS AR DHAOINE NA HAIMSIRE SEO

K. ROGHA ARM CAITHIMH NA NGAEL

L. BUNAITHEOIR NORMANNACH BHAILE LOCHA RIACH

TÁ NA FREAGRAÍ AR AN LEATHANACH DEIREANACH..

LÚBRA AN CHAISLEÁIN

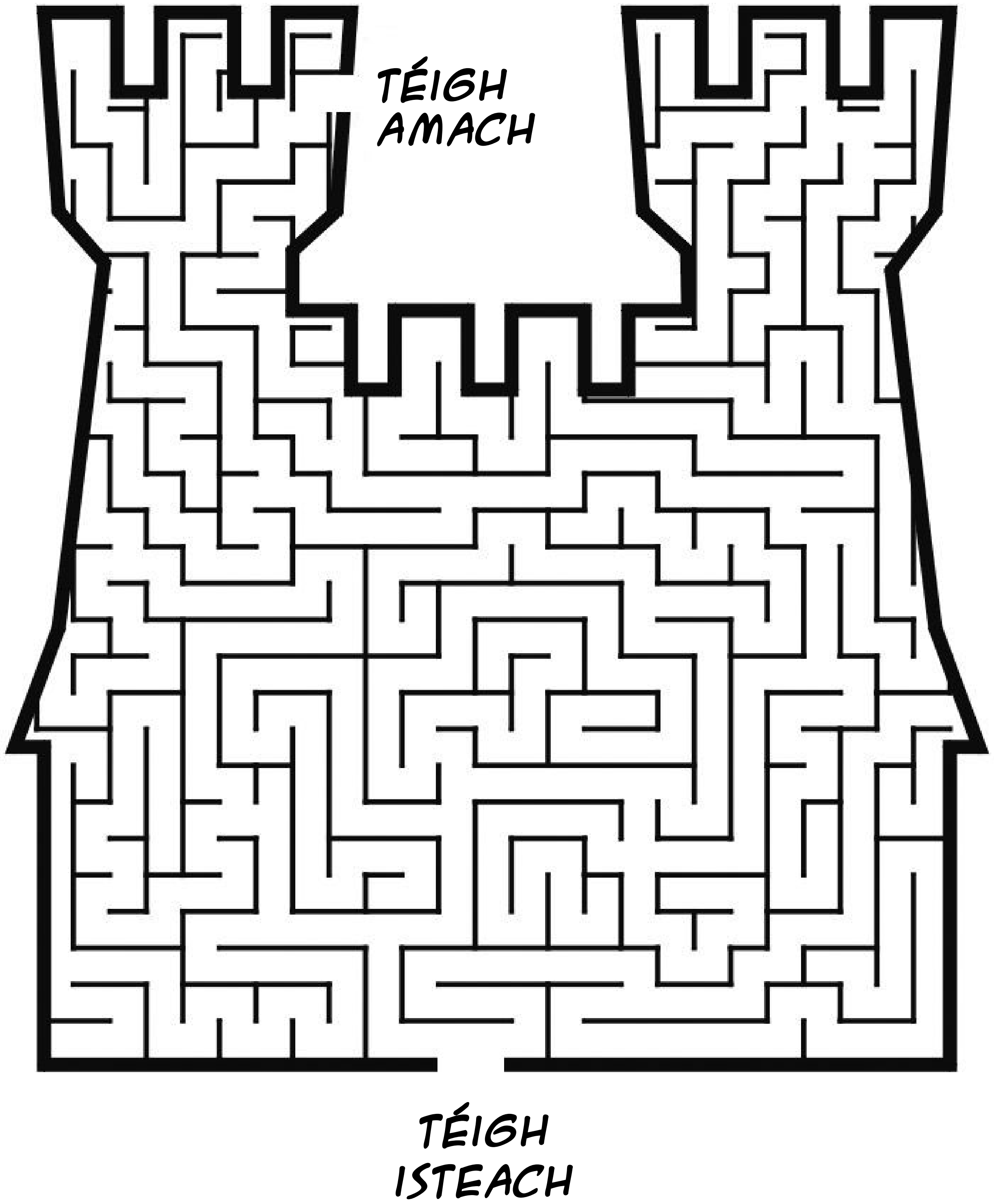

MEÁNAOISEACH

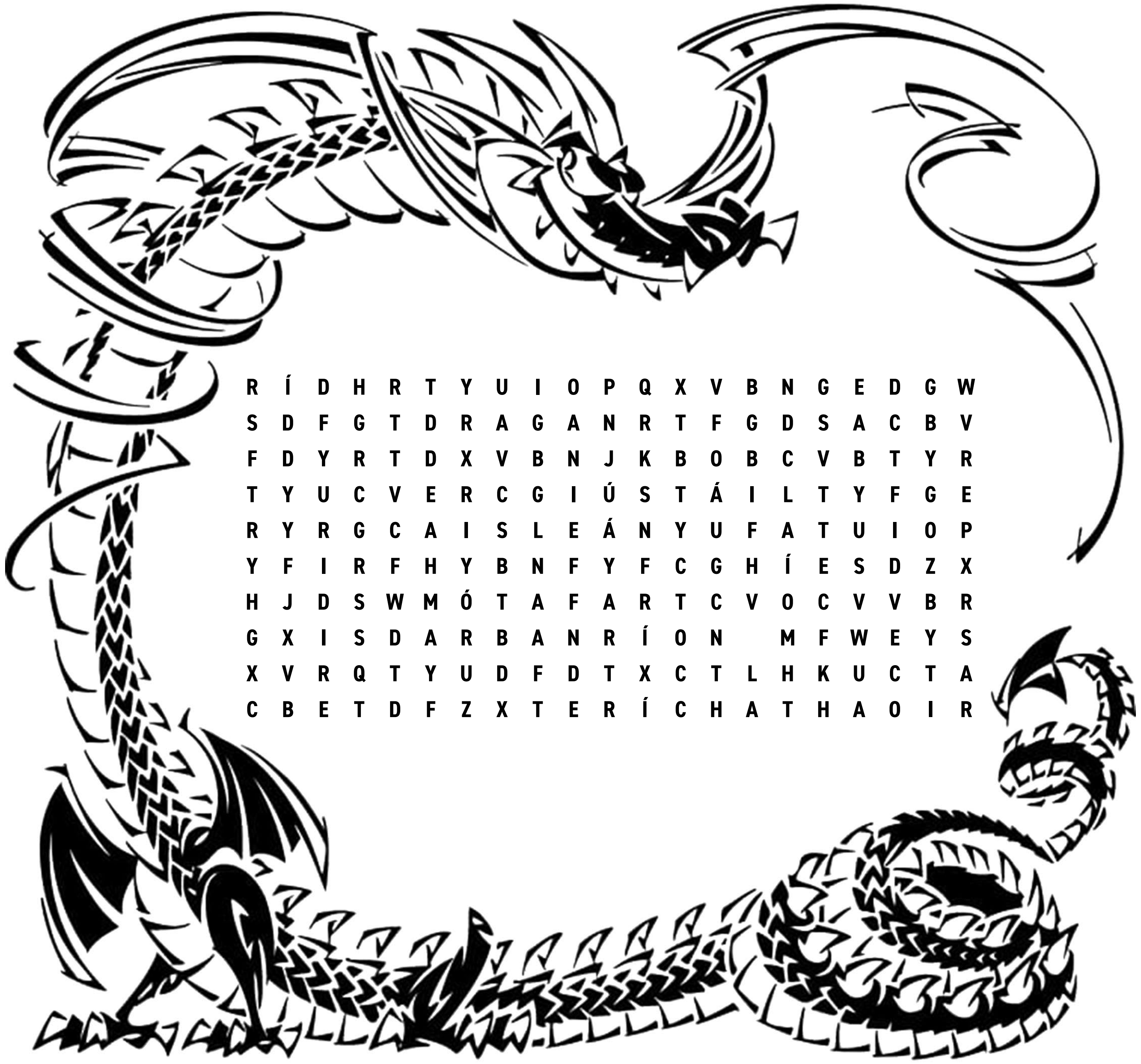

R	Í	D	H	R	T	Y	U	I	O	P	Q	X	V	B	N	G	E	D	G	W
S	D	F	G	T	D	R	A	G	A	N	R	T	F	G	D	S	A	C	B	V
F	D	Y	R	T	D	X	V	B	N	J	K	B	O	B	C	V	B	T	Y	R
T	Y	U	C	V	E	R	C	G	I	Ú	S	T	Á	I	L	T	Y	F	G	E
R	Y	R	G	C	A	I	S	L	E	Á	N	Y	U	F	A	T	U	I	O	P
Y	F	I	R	F	H	Y	B	N	F	Y	F	C	G	H	Í	E	S	D	Z	X
H	J	D	S	W	M	Ó	T	A	F	A	R	T	C	V	O	C	V	V	B	R
G	X	I	S	D	A	R	B	A	N	R	Í	O	N		M	F	W	E	Y	S
X	V	R	Q	T	Y	U	D	F	D	T	X	C	T	L	H	K	U	C	T	A
C	B	E	T	D	F	Z	X	T	E	R	Í	C	H	A	T	H	A	O	I	R

LIOSTA FOCAL

DRAGAN
RIDIRE
RÍ
CAISLEÁN
CLAÍOMH
BANRÍON
RÍCHATHAOIR
MÓTA
GIÚSTÁIL

AN SAOL MEÁNAOISEACH

Gairmeacha

Áiríodh le Gairmeacha Meánaoiseacha...

Súdairí
Deisitheoirí Bóithre
Sealgairí
Teilgeoirí
Ceannaithe Éisc
Sagairt agus Cléir
Déantóirí Gallúnaí
Mná Níocháin Dochtúirí
Déantóirí Gloine
Feirmeoirí
Déantóirí Coinnle (Coinnealóirí)
Déantóirí Bairillí
Báicéirí
Péintéirí
Saoir Loinge
Aoirí Bó
Gaibhne Óir agus Airgid
Déantóirí Éadaigh
Grúmaeirí
Tábhairneoirí
Mairnéalaigh
Muilleoirí
Plástrálaithe agus Péintéirí
Foraoiseoirí
Péitsí
Iompróirí
Búistéirí
Déantóirí Brící agus Tíleanna
Freastalaithe Pearsanta
Torthóirí
Mná Coimhdeachta
Marfóirí Ainmhithe
Cailíní Seomraí
Dáileoirí
Grúdairí
Cócairí
Éanlaitheoirí
Dáiliúna

Freagraí an Chuardaigh Focal

trasna

A. BAILE LOCHA RIACH
B. CRANNÓG
C. RIACH
D. EALLACH
E. TUA

síos

F. AN NORMAINN
G. NA LOCHLANNAIGH
H. RÁTH
I. DLÍTHE NA MBREITHIÚNA
J. CLOCH AN TUAIR RUA
K. AN TSLEÁ
L. DE BURGO

Leabhair ARNA bhFORBAIRT AG AN OIFIG OIDHREACHTA, COMHAIRLE CONTAE NA GAILLIMHE
AGUS COISTE FHÉILE MHEÁNAOISEACH BHAILE LOCHA RIACH.

ARNA MAOINIÚ AG COMHAIRLE CONTAE NA GAILLIMHE, AN gCOMHAIRLE OIDHREACHTA agus Glanua.

TÁ BAILE LOCHA RIACH INA BHALL DE LÍONRA BAILTE MÚRTHA NA hÉIREANN.

LOUGHREA Medieval Festival

Comhairle Chontae na Gaillimhe
Galway County Council

An Chomhairle Oidhreachta
The Heritage Council

IRISH WALLED TOWNS NETWORK
An Chomhairle Oidhreachta
The Heritage Council

Glanua
For a cleaner planet

Gaeilge Locha Riach
Saol trí Ghaeilge

Galway County Heritage Office